

**ESATE ANT SKYRYBŲ SLENKSČIO?
PAREIGA IŠLAIKYTI SAVO VAIKUS
NEIŠNYKSTA TĖVAMS IŠSITUOKUS
DALYKAI, KURIUOS TURITE ŽINOTI**

Vilnius 2006

Knygos išleidimą parėmė **FOKUS**

TURINYS

Sąvokos	4
Nepilnamečių vaikų išlaikymas (alimentai)	5
Santuokos nutraukimas	8
◆ Abiejų sutuoktinių bendru sutikimu	8
◆ Vieno sutuoktinio prašymu	12
◆ Dėl vieno sutuoktinio kaltės	13
Sutuoktinių gyvenimas skyriumi (separacija)	16
Literatūros sąrašas	16

SAVOKOS

Bendra jungtinė nuosavybė - turtas, įgytas po santuokos sudarymo abiejų sutuoktinių ar vieno jų vardu. Turto sąvoka apima abiejų sutuoktinių pajamas iš profesinės, darbinės veiklos, pensijas, pašalpas ir kt. Laikoma, kad turtas yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė, kol nėra įrodyta, kad turtas yra vieno sutuoktinio asmeninė nuosavybė.

Išlaikymas – (šnekamojoje kalboje dažnai vartojama sąvoka alimentai) tai pinigų suma, kurią abu tėvai privalo skirti vaikui, kad būtų užtikrintos jo vystymuisi būtinos sąlygos. Išlaikymas gali būti teikiamas ir buvusiam sutuoktiniui, kurio turimas turtas ir gaunamos pajamos nėra pakankamos visiškai save išlaikyti.

Ieškinys – pažeistos arba ginčijamos asmens teisės gynimo priemonė. Rašytine forma teismui pateiktas kreipimasis ar prašymas apginti pažeistas arba ginčijamas teises.

Vedybinė sutartis – tai sutuoktinių susitarimas, kuriame jie gali nustatyti vienas kito turtines teises ir pareigas santuokos metu, taip pat po jos nutraukimo ar nebegyvenant kartu. Ją galima sudaryti tiek iki santuokos, tiek jos metu.

Veiksnumas - asmens gebėjimas suprasti savo poelgius, jų pasekmes ar juos valdyti.

Neveiksnius – fizinis asmuo, kuris dėl psichinės ligos arba silpnaprotystės negali suprasti savo poelgių, jų pasekmių ar juos valdyti ir todėl teismo tvarka pripažintas neveiksniu.

Bendras ūkis – bendras kasdienių materialinių ir buitinių reikalų tvarkymas.

Ieškovas – asmuo, kuris kreipiasi į teismą kad apgintų savo teises.

Atsakovas - asmuo, kuriam ieškovas adresuoja ieškinį.

NEPILNAMEČIŲ VAIKŲ IŠLAIKYMAS (ALIMENTAI)

◆ Tėvai privalo materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus. Ši pareiga proporcingai pasiskirsto tarp abiejų tėvų, neišnyksta ir tėvams išsituokus.

◆ Išlaikymo tvarką ir formą bendru sutarimu gali nustatyti tėvai.

◆ Išlaikymo dydis turi atitikti nepilnamečio vaiko poreikius bei tėvų turtingumą. Vieno mėnesio išlaikymo vertė vienam vaikui negali būti mažesnė už vieną minimalių gyvenimo lygį (MGL – nuo 2007 m. sausio 1 d. – 130 Lt.)

◆ Jeigu nepilnamečio vaiko tėvai (vienas iš jų) nevykdo pareigos materialiai išlaikyti vaiko, vienas iš vaiko tėvų, globėjas ar valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija turi kreiptis į teismą dėl išlaikymo priteisimo.

◆ Išlaikymą teismas priteisia, kol vaikas sulaukia pilnametystės, išskyrus atvejus, kai vaikas yra nedarbingas dėl invalidumo, kuris jam nepilnamečiui nustatytas, arba kai vaikui būtina parama, jis mokosi vidurinių, aukštųjų ar profesinių mokyklų dieniniuose skyriuose ir yra ne vyresnis negu 24 metų (vaikas sulaukęs 18 metų gali pats kreiptis į teismą dėl išlaikymo priteisimo).

◆ Priteisto išlaikymo formos: kas mėnesį mokamos periodinės išmokos; konkreti pinigų suma; vaikui priteistas tam tikras turtas. (Viena iš formų turi būti nurodyta prašyme priteisti išlaikymą).

◆ Teismas kol bus nagrinėjama byla, gali nustatyti laikiną išlaikymą.

◆ Išlaikymas yra priteisiamas nuo teisės į išlaikymą atsiradimo dienos, t.y. nuo vaiko gimimo, tačiau išlaikymo įsiskolinimas negali būti išieškotas daugiau kaip už tris metus

iki ieškinio teismui pateikimo dienos.

◆ Už prašymą priteisti išlaikymą žyminio mokesčio mokėti nereikia.

◆ Teismui turi būti pateikti tokie dokumentai:

- Pareiškimas dėl išlaikymo priteisimo (pvz. 7 puslapyje)
- Vaiko gimimo liudijimas, kuriame įrašyti abu tėvai,
- Duomenys apie abiejų tėvų gaunamą užmokestį (jei yra galimybė) ar kitas pajamas bei turą.

VILNIAUS MIESTO 1 APYLINKĖS TEISMUI
Laisvės prospektas 79A, Vilnius

PAREIŠKIMAS
(dėl išlaikymo priteisimo)
data

Aš, *Vardas Pavardė*, gyv. *adresas*, a.k. *12345678910*, remdamasi CPK 431 str. ir CK 3.194, Teismo prašau iš *Vardas Pavardė*, gyv. *adresas*, a.k. *12345678910*, priteisti 500 (penkis šimtus) litų kas mėnesį sūnaus *Vardas Pavardė*, gim. *data*, gyv. *adresas*, išlaikymui nuo 2006 metų gegužės 01 dienos (kadangi nuo to laiko skolininkas visiškai nesurūpina sūnumi ir nebeskiria pinigų jo išlaikymui) iki sūnaus pilnametystės.

Tvirtinu, kad nėra LR CPK 431 straipsnio 2 dalyje nurodytų pagrindų.

PRIDEDAMA:

1. Sūnaus *Vardas Pavardė* gimimo liudijimas.
2. Pažyma iš darbovietės apie skolininko *Vardas Pavardė* darbo užmokestį.
3. Pažyma iš darbovietės apie pareiškėjos *Vardas Pavardė* darbo užmokestį.

Vardas Pavardė

Parašas

SANTUOKOS NUTRAUKIMAS

Santuoka gali būti nutraukta šiais būdais:

- ◆ Abiejų sutuoktinių bendru sutikimu.
- ◆ Vieno sutuoktinio prašymu.
- ◆ Dėl vieno sutuoktinio kaltės.

Abiejų sutuoktinių bendru sutikimu

Išsituokianti pora turi būti:

1. Susituokusi ilgiau nei vienerius metus.
2. Sudariusi sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių (patvirtintą notaro).
3. Abu veiksnius (nei vienas iš sutuoktinių nėra teismo sprendimu pripažintas neveiksniu ar ribotai veiksniu).
4. Pasirašę bendrą prašymą teismui nutraukti santuoką (Reikia nurodyti: kada įvyko santuoka; kur, koks santuokos registracijos numeris, jei turite vaikų – kada jie gimė; taip pat ir pagrindines priežastis, dėl kurių norima nutraukti santuoką. Tokiomis priežastimis gali būti: nesutarimai dėl savitarpio pareigų ir teisių, šeimos planavimo, taip pat faktinis šeimos santykių nutrūkimas ar kito partnerio suradimas ir t.t. Prašyme nurodykite, kad nenorite jog teismas skirtų susitaikymo laikotarpį, nes jūsų santuoka yra visiškai iširusi).

Sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių turi būti aptarti šie klausimai:

- ◆ turto, esančio bendroje jungtinėje sutuoktinių nuosavybėje (pvz., butas įsigytas po santuokos), padalijimas (turi būti tiksliai išvardijami daiktai ir kitoks turtas, kuris pripažįstamas bendrąja jungtine nuosavybe, nurodomas įsigijimo pagrindas ir data, taip pat koks turtas atitenka vienam ar kitam sutuoktiniui ir kt.). Jei sutuoktiniai neturi bendro turto tai taip pat turi būti nurodyta. Jei sutuoktiniai yra sudarę vedybinę sutartį, turto dalijimo klausimai bus sprendžiami pagal

šià sutartį. Jei sutuoktiniai turi kreditorių (pvz. paėmę banko paskolà), kreditoriai turi būti informuoti apie santuokos nutraukimo procesà;

- ◆ sutuoktinių tarpusavio išlaikymas, t.y. ar reikalingas išlaikymas kuriam nors iš sutuoktinių ir koks, jei ne - tai irgi nurodoma sutartyje;

- ◆ jei vienam iš sutuoktinių reikalingas išlaikymas, turi būti tiksliai nurodytas jo dydis ir būdas; jei šiuo metu nei vienam iš sutuoktinių nereikia išlaikymo, tai nereiškia, kad pasikeitus aplinkybėms nebus galima jo prašyti; jei išlaikymo klausimai yra aptarti vedybinėje sutartyje, tai turi būti nurodyta sudaromoje santuokos nutraukimo sutartyje ir vedybinė sutartis turi būti pateikta teismui kaip priedas;

- ◆ nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos nustatymas, t.y. su kuriuo iš tėvų lieka gyventi vaikas (-ai), bendravimo su jais tvarka ir sąlygos. Pasikeitus aplinkybėms bet kuris iš sutuoktinių gali kreiptis į teismà dėl kitos gyvenamosios vietos nustatymo ar bendravimo tvarkos keitimo.

- ◆ nepilnamečių vaikų išlaikymas, t.y. privalo būti numatytas konkretus jų išlaikymo dydis ir būdas.

Bendras sutuoktinių prašymas su sutartimi dėl santuokos nutraukimo pasekmių turi būti paduotas vieno iš sutuoktinių gyvenamosios vietos (registracija nėra svarbu) apylinkės teismui.

Už prašymà nutraukti santuokà bendru sutuoktinių sutikimu nereikia mokėti žyminio mokesčio.

Teismui turi būti pateikti tokie dokumentai:

- ◆ Bendras sutuoktinių prašymas nutraukti santuokà (pvz. psl. 10).

- ◆ Sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių (pvz. psl. 11).

- ◆ Priedai (santuokos liudijimas, vaikų gimimo liudijimai, pažyma apie turtà (iš VŠĮ Registrų Centras), vedybų sutartis (jei tokia yra sudaryta).

VILNIAUS RAJONO APYLINKĖS TEISMUI
Kalvarijų g. 28, Vilnius

PAREIŠKĖJAI:

Vardas Pavardė

alk. 12345678910

gv. adresas

Vardas Pavardė

alk. 12345678910

gv. adresas

PRAŠYMAS

(Dėl santuokos nutraukimo bendru sutarimu)

2005 m. gegužės 5 d.

1977 m. gruodžio 10 dieną Vilniaus miesto civilinės metrikacijos skyriuje sudarėme santuoką. Akto įrašo Nr. 12345. Santuokoje gimė du vaikai: Vardas Pavardė, a.k. 12345678910 ir Vardas Pavardė, a.k.12345678910.

Jau ilgą laiką mūsų santykiai yra pašliję. Nors gyvename kartu, nevadame bendro ūkio ir negyvename santuokinio gyvenimo. Mūsų santykiai faktiškai iširo dėl bendrų interesų nebuvimo. Skirti terminą susitaikyti nėra prasmės, nes tai nepakeis mūsų, kaip sutuoktinių, santykių.

Mūsų atžvilgiu yra visos sąlygos, numatytos Civilinio kodekso 3.51 straipsnyje, būtent:

- 1) nuo santuokos sudarymo yra praėję daugiau kaip 1 metai (santuoka sudaryta 1977 metais);*
- 2) mes sudarėme, pasirašėme ir pateikiame teismui sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių;*
- 3) mes, abu pareiškėjai, esame visiškai veiksniūs;*
- 4) mes nei bendrų, nei kiekvienas atskirai kreditorinių įsipareigojimų ir/arba kreditorių neturime.*

Vadovaudamiesi LR CK 3.51, 3.52, 3.54 str. ir CPK 538-541 str., Gerbiamąjį Teismą prašome:

- 1) Nutraukti santuoką, sudarytą 1977 m. gruodžio 10 d. Vilniaus miesto civilinės metrikacijos skyriuje. Akto įrašo Nr. 12345.*
- 2) Nutraukus santuoką palikti santuokos metu turėtas pavarde.*
- 3) Įtraukti į teismo sprendimą sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių turinį.*

PRIDEDAMA:

- 1) Santuokos liudijimas;*
- 2) Vaikų Vardas Pavardė ir Vardas Pavardė gimimo liudijimų nuorašai;*
- 3) Nuosavybės teisę patvirtinančių dokumentų nuorašai;*
- 4) Sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių.*

Vardas Pavardė

Parašas

SUTARTIS DĖL SANTUOKOS NUTRAUKIMO TEISNIŲ PASEKMIŲ

2007 m. d. Vilnius,

Mes, Vardas Pavardė, a. k. 1234567890, gimimo data 1234-56-78, gyv. (adresas) ir Vardas Pavardė, a. k. 1234567890, gimimo data 1234-56-78, gyv. (adresas), prieš nutraukdami santuoką, sudarytą 1991 m. liepos 4 d. Vilniaus miesto civilinės metrikacijos skyriuje, akto įrašo Nr.xxxxx,

susitariame:

1. Mūsų vaikai: dukra Vardas Pavardė, gim. 1992-01-30, a. k. 12345678910, sūnus Vardas Pavardė, gim. 1993-01-19, a. k. 12345678910 ir sūnus Vardas Pavardė, gim. 1999-12-30, a. k. 12345678910 lieka gyventi su motina – Vardas Pavardė.

2. Vardas Pavardė nepilnamečių vaikų išlaikymui iki jų pilnametystės arba kol mokysis mokymo įstaigos dieniniame skyriuje, bet ne ilgiau iki vaikams sueis 24 metai, įsipareigoja skirti kiekvienam po 1 MGL litus kiekvieną mėnesį, pinigus pervedant

3. Vienas kito išlaikymo nereikalaujame.

4. Santuokos metu neįsigijome jokio turto, todėl neturime dalintino turto bei bendrų prievolių prieš trečiuosius asmenis ir kreditinių įsipareigojimų.

5. Nutraukus santuoką, pasiliegame santuokos metu turėtus pavardes.

Vardas, pavardė
parašas

Vardas, pavardė
parašas

Vieno sutuoktinio prašymu

Galite pasinaudoti šiuo būdu jei:

- ◆ Su sutuoktiniu gyvenate atskirai (separacija) daugiau nei vienerius metus (šiuo pagrindu galima pasinaudoti tik jei separacija yra pripažinta teismo sprendimu).
- ◆ Sutuoktinis pripažintas teismo sprendimu neveiksniu po santuokos sudarymo.
- ◆ Sutuoktinis teismo sprendimu pripažintas nežinia kur esančiu.
- ◆ Sutuoktinis atlieka laisvės atėmimo bausmę ilgiau nei vienerius metus už netyčinį nusikaltimą.

Prašymas dėl santuokos nutraukimo vieno sutuoktinio prašymu turi būti paduotas pareiškėjo gyvenamosios vietos (registracija nesvarbu) apylinkės teismui.

Už prašymą nutraukti santuoką vieno sutuoktinio prašymu nereikia mokėti žyminio mokesčio.

Teismui turi būti pateikti tokie dokumentai:

- ◆ Prašymas dėl santuokos nutraukimo vieno sutuoktinio prašymu (reikia nurodyti: kada sudaryta santuoka, kur, koks santuokos registracijos numeris, jei turite vaikų – kada jie gimė, su kuo jie gyvens, kas išlaikys taip pat ar turite bendro turto ir kt.)
- ◆ Priedai (santuokos liudijimas, vaikų gimimo liudijimai, pažyma apie turtą (iš VšĮ Registrų Centras), kt.).

Dėl vieno sutuoktinio kaltės

Šiuo būdu galite skirtis, jei:

- ◆ Sutuoktinis nuteisiamas už tyčinį nusikaltimą;
- ◆ Yra neištikimas;
- ◆ Žiauriai elgiasi su Jumis arba kitais šeimos nariais;
- ◆ Paliko šeimą ir ja visiškai nesirūpina daugiau kaip vienerius metus.

Prašymas dėl santuokos nutraukimo dėl vieno sutuoktinio kaltės turi būti paduotas atsakovo gyvenamosios vietos (registracija nesvarbu) apylinkės teismui.

Žyminis mokestis už santuokos nutraukimą – 100 litų. Taip pat reikia mokėti žyminį mokestį ir už bendrosios nuosavybės teise esančio turto padalijimą, jei tokio turite (mokesčio dydis nustatomas pagal CPK 80 str.).

Kartu su ieškiniu (pvz. psl. 14) teismui turi būti pateikti tokie dokumentai:

- ◆ Santuokos liudijimas.
- ◆ Vaikų gimimo liudijimų nuorašai.
- ◆ Pažymos iš VŠĮ „Registru centras“ apie turimą bendrą jungtinę nuosavybę.
- ◆ Teismo medicinos ekspertų išvados (jei esate patyrusi smurtą – tai labai svarbus įrodymas, patvirtinantis vyro kaltę).
- ◆ Pažymos iš darbuotojų apie gaunamas pajamas.

VILNIAUS MIESTO 1 APYLINKĖS TEISMUI
Laisvės pr. 79A, Vilnius

IEŠKOVĖ Vardas Pavardė

alk. 12345678910

gyv. adresas

ATSAKOVAS Vardas Pavardė

alk. 12345678910

gyv. adresas

IEŠKINYS

Dėl santuokos nutraukimo

2003 metų rugpjūčio 29 d. Vilniaus miesto civilinės metrikacijos skyriuje (akto įrašo Nr. 12345) Įregistravau santuoką su atsakovu Vardas Pavardė. Santuokoje gimė sūnus Vardas Pavardė a.k. 12345678910.

Mūsų santuokinis gyvenimas iširo dėl atsakovo kaltės. Jis pradėjo vartoti alkoholį, grįžęs namo girtas įžeidinėja, vartoja smurtą (yra bandęs dusinti, metęs į mane peilį, stiklo šukes), kas kelia grėsmę ne tik mano sveikatai, bet ir gyvybei. Be to, mėto ir laužo bute esančius daiktus, išlaužo duris, daužo langus (dėl tokio jo elgesio buvo kviesta ir policija), naktį neleidžia miegoti. Visą laiką jaučiu nervinę įtampą, į darbą nueinu visiškai išsekusi ir nedarbinga. O atsakovas alkoholį vartoja vis dažniau ir dažniau. Be to, gyvenimas tokioje aplinkoje labai kenkia sūnaus moraliniam ugdymuisi ir gali būti pavojingas jo sveikatai ar net gyvybei. Tokio gyvenimo nuolatinėje įtampoje ir baimėje pakelti nebegaliu, o gražčiuoju su atsakovu susitarti nepavyksta. Jis nepripažįsta, kad turi problemų dėl alkoholio, ir gydytis nenori. Todėl normalių šeimyninių santykių su atsakovu atkurti nebeįmanoma.

Bendrosios jungtinės nuosavybės teise turto, kurį reikėtų padalyti, turime butą (pažyma pridedama).

*Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi LR CK 3.59 str., 3.60 str., 3.69 str., 3.70 str. reikalavimais, **p r a š a u** gerbiamąjį teismą:*

1. Santuoką, sudarytą 2003-08-29 Vilniaus miesto Civilinės metrikacijos skyriuje (įrašo Nr. 12345) tarp manęs, Vardas Pavardė, ir atsakovo Vardas Pavardė nutraukti.

2. Sūnaus gyvenamąją vietą nustatyti su manimi, adresu adresas, ir priteisti iš

- atsakovo sūnaus išlaikymui po 300 litų kas mėnesį iki pilnametystės.*
- 3. Atsižvelgiant į nukrypimo nuo lygių dalių principą, bendrosios nuosavybės teise priklausanti butą padalinti santykiu 1:2, man paskiriant didesnę jo dalį.*
 - 3. Išlaikymo iš atsakovo man neskirti.*
 - 4. Po santuokos nutraukimo palikti man santuokoje įgytą pavardę.*

Byla bus vedama be advokato.

PRIDEDAMA:

- 1. Santuokos liudijimas;*
- 2. Sūnaus gimimo liudijimo nuorašas;*
- 3. Pažymėjimas iš VĮ „Registruų centras“;*
- 4. Žyminio mokesčio kvito kopija.*

2005 m. gruodžio mėn. 2 d.

Vardas Pavardė
Parašas

Sutuoktinių gyvenimas skyrium (separacija)

Jei dėl tam tikrų aplinkybių, kurios nepriklauso nuo sutuoktinio kaltės (pvz., nebetvarkote bendro ūkio, nebeprisiimate bendrų sutuoktinių pareigų, neturite bendrų interesų ar dėl kitų priežasčių bendras gyvenimas tapo nebeįmanomas), nebenorite kartu gyventi, tačiau negalite ar nenorite išsiskirti, galite kreiptis į teismą, kad patvirtintų jūsų gyvenimą atskirai.

Gyvenimas skyrium daugiau nei metus – sąlyga, kuri leidžia išsiskirti vieno sutuoktinio prašymu. Toks skyrybų būdas yra gerokai paprastesnis ir greitesnis.

Teismui reikės pateikti:

- ◆ pareiškimą „dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo“;
- ◆ žyminio mokesčio kvitą (toks pareiškimas apmokestinamas 50 litų žyminiu mokesčiu);
- ◆ santuokos liudijimą;
- ◆ nuosavybės teisę patvirtinančių dokumentų nuorašus;
- ◆ vaikų gimimo liudijimų nuorašus.

Taip pat galima paduoti ir bendrą pareiškimą kartu su sutuoktiniu, jei esate su juo sudarę sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių, kurioje nurodote, kaip padalijamas bendrosios jungtinės nuosavybės teise esantis turtas, vaikų išlaikymo klausimai ir gyvenamoji vieta, sutuoktinių vienas kito išlaikymo klausimai.

Literatūros sąrašas:

1. Viktorija Čivilytė-Gylienė. Trumpas šeimos teisės vadovas. – Vilnius, Eugrimas, 2006.
2. LR Civilinis kodeksas. – Vilnius, VŽ Nr. 74, 2000.